

Aan de woordvoerders Wonen van de Tweede Kamer

Uw kenmerk:

Uw datum:

Ons kenmerk: V14.0612

Afdeling: belangenbehartiging

Datum: 9 juli 2014

Onderwerp: transitieagenda Langer zelfstandig wonen

Bijlage(n): geen

Geachte Kamerleden,

Op 4 juni 2014 hebben minister Blok en staatssecretaris Van Rijn u een brief gestuurd over de transitieagenda Langer zelfstandig wonen. Beide bewindspersonen geven met deze brief hun reactie op het Rli-advies 'Langer zelfstandig wonen, een gedeelde opgave van wonen, zorg en welzijn' en het rapport 'Vergrijzing en ruimte' van het PBL. Vanuit het perspectief van de cliënten, ouderen en huurders willen Ieder(in), LOC Zeggenschap in zorg, ANBO, FNV Senioren, Samenwerkende Ouderenorganisaties (CSO) en de Nederlandse Woonbond gezamenlijk een reactie geven op deze brief. We vinden het een alarmerend gemis dat de cliënten/ouderen/huurders/bewoners, oftewel diegenen die vooral de gevolgen van de veranderingen in het beleid zullen ondervinden, grotendeels ontbreken in de agenda. Wij denken dat het beleid en de uitvoering beter en effectiever kan door deze groepen centraler te stellen. Bovendien zijn wij van mening dat de minister en de staatssecretaris meer ambitie mogen tonen. Beide punten lichten we hieronder toe.

Bewoners en cliënten centraal

De meeste mensen die hulp of zorg behoeven, willen zoveel mogelijk de regie over hun eigen leven voeren en zolang mogelijk zelfstandig wonen. Wij wijzen erop dat de thuiszorg dit moet faciliteren, waarbij wij aandacht vragen voor de effecten van het huidige beleid. Het langer zelfstandig wonen is een gedeelde opgave van burgers, ondernemers, gemeenten, zorgkantoren, woningcorporaties en zorgaanbieders. Terecht stellen minister Blok en staatssecretaris van Rijn dat het bij langer zelfstandig wonen om maatwerk gaat: over mogelijkheden voor wonen en zorg dicht bij de burger, zijn netwerk en buurt. Daarom ligt het volgens ons voor de hand om in gesprek te gaan met deze burger om gezamenlijk te kijken hoe hij of zij op een prettige en verantwoorde manier langer zelfstandig kan wonen.

We constateren echter dat in de brief de burgers (cliënten, ouderen, en bewoners) onvoldoende in beeld zijn. De transitieagenda is voor het overgrote deel gericht op woningcorporaties, zorgaanbieders en gemeenten, dus op de instituties. Terwijl de verantwoordelijkheid daarentegen meer bij de mensen zelf komt te liggen. Zij moeten tijdig gaan nadenken over hoe ze willen wonen als ze op hogere leeftijd mogelijk beperkingen krijgen om vervolgens hierop actie te ondernemen. Ieder(in), LOC

Zeggenschap in zorg, ANBO, FNV Senioren, CSO en de Woonbond pleiten er daarom voor om de bewoners met zorgbehoefte centraler te stellen in het overheidsbeleid.

Wij doen in dit kader alvast enkele suggesties die aanvullend zijn op de voorgestelde transitieagenda:

- Het Rijk nodigt ook cliënten-, ouderenorganisaties en de Woonbond uit bij het periodiek overleg met de VNG, Actiz, Aedes, VGN en GGZ Nederland en gaat met hen in gesprek over hun mogelijke bijdrage aan de vergroting van de bewustwording bij burgers;
- Cliënten-, ouderen en huurdersorganisaties zijn partij bij de regionale overleggen, zodat volop gebruik gemaakt kan worden van hun kennis en deskundigheid;
- Cliënten-, ouderen en huurdersorganisaties krijgen een (klankbord)rol in het aanjaagteam om vanuit de signalerings- en monitorsfunctie mee te denken waar extra aandacht nodig is;
- Individuele burgers worden goed geïnformeerd en actief ondersteund bij het zoeken naar mogelijkheden om zelfstandig te kunnen blijven wonen en bij allerlei aspecten van wonen en zorg (aanpassingen in de woning, gekoppelde woon-zorg-contracten, woon- en zorgservicekosten e.d.);
- Burgerinitiatieven om als groep in eigen beheer wonen en zorg te regelen moeten volop aandacht en ondersteuning krijgen van alle overheden.

Meer ambitie nodig

Ieder(in), LOC Zeggenschap in zorg, ANBO, FNV Senioren, CSO en de Woonbond constateren dat de opgave voor langer zelfstandig wonen groot is. Gezien deze opgave vinden we het ambitieniveau van de minister en de staatssecretaris niet hoog genoeg. De opgave vraagt om duidelijke doelstellingen op rijksniveau, pro-actief beleid en een regisserende rol. Wij denken dat het oplossen van de opgave niet alleen aan regionale partijen overgelaten kan worden. Vooral niet omdat we zien dat de samenwerking op regionaal niveau niet vanzelfsprekend tot stand komt. De rijksoverheid is systeemverantwoordelijk en mag uiteindelijk ook afgerekend worden op het resultaat. We pleiten voor helder omschreven doelstellingen waarop uiteindelijk de betreffende minister en staatssecretaris aanspreekbaar zijn.

De Rli signaleert in zijn advies een toenemend verschil, zowel kwantitatief als kwalitatief, op de woningmarkt tussen vraag en aanbod van specifieke woonruimten voor mensen met beperkingen. Uit de herziening Monitor Investeren voor de Toekomst blijkt dat het tekort aan geschikte woningen 84.000 is in 2013. Ten gevolge van overheidsbeleid en demografische ontwikkelingen is de jaarlijkse opgave 45.000 geschikte woningen tot 2021. Er zijn vooral tekorten in de categorie 'verzorgd wonen', 'wonen met diensten' en 'overige ouderenwoningen'. Juist kwetsbare mensen kunnen de komende jaren in de knel komen, omdat betaalbare alternatieven voor thuis wonen met zorg nog slechts beperkt beschikbaar zijn. Deze signalering van het Rli vraagt volgens ons om een actieve opstelling van de overheid zodat stapsgewijs gewerkt kan worden aan realisering van voldoende geschikte huisvesting. Bovendien vraagt het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (artikel 19) om het streven de woningvoorraad zoveel mogelijk geschikt te maken voor alle burgers. Zodat ook mensen met een beperking kunnen kiezen waar, hoe en met wie zij wonen.

Kortom, het beleid moet er op gericht zijn voldoende geschikte woningen voor de toekomst te realiseren, zodat ouderen en mensen met beperkingen zelfstandig en autonoom kunnen (blijven) wonen en leven. Dat kan in de vorm van nieuwbouw, maar vooral ook door aanpassing en transformatie van de bestaande voorraad. De certificaten van Woonkeur zijn hierbij zeer bruikbaar. We zien vooral een toenemende behoefte aan een veelheid van kleinschalige woonvormen. Denk aan woongroepen van gelijkgestemde ouderen waarbij men elkaar ook kan ondersteunen of kleinschalige leefgroepen van dementerende ouderen. Er liggen kansen bij de herbestemming van zorgvastgoed, waarbij intramurale capaciteit omgezet wordt naar verhuur van woonruimte met zorg

nabij. Om dit realiseren is extra ondersteuning nodig. De Rli waarschuwt voor kapitaalvernietiging als nu gebouwen gesloten worden en over een aantal jaar de vraag naar geclusterd wonen met (verpleeg)zorg weer toeneemt door de toenemende vergrijzing.

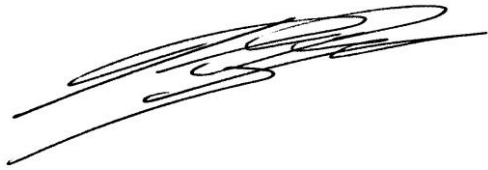
Verder liggen er kansen voor stimulerend beleid bij renovatieprojecten. Als er voornemens zijn om wooncomplexen te renoveren kan bij de planvorming ook rekening gehouden worden met aanpassingen om de woning geschikter te maken voor bewoners met beperkingen, net zoals het nu bij renovatie vanzelfsprekend is om energiebesparende maatregelen te nemen. Een gunstig bijeffect is dat de bouwsector, die relatief zwaar getroffen is door de crisis hierdoor een extra impuls krijgt.

Tot slot

Uw commissie Wonen & Rijksdienst houdt op 10 september een rondetafelgesprek over de transitieagenda Langer zelfstandig wonen. Wij komen graag een toelichting geven op onze ideeën voor meer cliënt- en bewonersgericht beleid met ambitie. Bovendien vragen we u bovenstaande punten in te brengen in het Algemeen Overleg over de transitieagenda op 11 september.

Hoogachtend,

namens Ieder(in), LOC Zeggenschap in zorg, ANBO, FNV Senioren, CSO en de Woonbond,

Ronald Paping
algemeen directeur Nederlandse Woonbond

cc: fractie - en beleidsmedewerkers
cc: woordvoerders zorg (VWS)